

Mehanizam za nezavisno izveštavanje

Pregled Akcionog plana:
Srbija 2020-2022.

Open
Government
Partnership

Independent
Reporting
Mechanism

Uvod

Počev od januara 2021. godine, MNI je počeo da uvodi nove proizvode koji su rezultat pristupa MNI Refresh.¹ Novi pristup se nadovezuje na lekcije naučene nakon više od 350 nezavisnih, i na dokazima zasnovanih, opsežnih procena koje je sproveo MNI, kao i na doprinose POU zajednice. MNI nastoji da pruži jednostavne, blagovremene, svrsishodne proizvode, orijentisane na rezultate, koji doprinose učenju i odgovornosti u ključnim trenucima ciklusa POU akcionog plana.

Novi MNI proizvodi su:

1. **Siže o ko-kreiranju** – donosi lekcije iz prethodnih akcionih planova, služi u svrhu učenja i informiše o planiranju i dizajnu ko-kreiranja. Planirano je da ovaj proizvod bude predstavljen krajem 2021. godine, počevši od zemalja koje zajednički kreiraju akcione planove za period 2022-2024.
2. **Pregled akcionog plana** – nezavisan, sažet, tehnički pregled karakteristika akcionog plana i prednosti i izazova koje MNI identifikuje kako bi osnažio proces primene. Planirano je da ovaj proizvod bude predstavljen početkom 2021. godine, počev od akcionih planova za period 2020-2022. Pregledi akcionih planova dostavljaju se 3-4 meseca nakon podnošenja akcionog plana.
3. **Izveštaj o rezultatima** – ukupna procena primene koja se fokusira na rezultate javnih politika i na to kako se promene dešavaju. Takođe proverava usklađenost sa pravilima POU i obaveštava o odgovornosti i učenju na duži rok. Planirano je da ovaj proizvod bude predstavljen u prelaznoj fazi početkom 2022. godine, počev od perioda 2019-2021. Izveštaji o rezultatima dostavljaju se do četiri meseca nakon završetka ciklusa primene.

U okviru ovog MNI Pregleda Akcionog plana Srbije za period 2020-2022, koji se sastoji od 12 obaveza, četiri obaveze MNI je filtrirao i grupisao u dve. Ovaj pregled ističe analizu prednosti akcionog plana da doprinese primeni i rezultatima. Za detalje u vezi sa metodologijom i indikatorima koje je MNI koristio za ovaj Pregled akcionog plana, pogledajte odeljak III Metodologija i MNI indikatori.

Pregled sadržaja

Odeljak I: Pregled Akcionog plana za period 2020-2022.	4
Odeljak II: Obećavajuće obaveze u Akcionom planu Srbije za period 2020-2022.	6
Odeljak III: Metodologija i MNI indikatori	14
Aneks I. Obaveze prema Podacima o obavezama	17
Aneks II: Minimalni zahtevi za delovanje prema POU pristupu	19

¹ Za više informacija o MNI Refresh videti <https://www.opengovpartnership.org/process/accountability/about-the-irm/irm-refresh/>

Odeljak I: Pregled Akcionog plana za period 2020-2022.

Akcioni plan Srbije za period 2020-2022. bavi se različitim oblastima javnih politika, a njegove obećavajuće obaveze nastoje da bolje informišu i angažuju javnost u pitanjima od prioritetnog nacionalnog značaja. Međutim, ukupna ambicija akcionog plana je niska, u poređenju sa prethodnim planovima. MNI preporučuje osnaživanje budućih akcionih planova uključivanjem temeljnijih prekretnica koje se efikasno koriste za postizanje navedenih ciljeva. Takođe, preporučuje da se u proces primene i praćenja POU prioriteta u zemlji, na odgovarajući način, uključe državni službenici na višem nivou, tako da izabrani prioriteti budu bolje integrisani sa Vladinim prioritetima i adresirani na dublji način.

POU Akcioni plan Srbije za period 2020-2022. sastoji se od 12 obaveza. Iako akcioni plan u velikoj meri podseća na prethodni, neke od njegovih obaveza imaju potencijal da omoguće bolje praćenje i učešće javnosti u kreiranju javnih politika (obaveze 2 i 3) i poboljšaju pristup informacijama od javnog značaja i odgovornosti nosilaca javnih funkcija prema javnosti u borbi protiv nasilja nad decom (obaveza 7).

Sve u svemu, akcioni plan ne uključuje nova područja javnih politika i obuhvata pet tema iz prethodnog akcionog plana, uključujući pristup informacijama, učešće građana, zaštitu životne sredine i klimatske promene, javne nabavke i pružanje javnih usluga. Na primer, obaveza 8, koja se odnosi na izmenu Zakona o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja, nastavlja se iz Akcionog plana za period 2018-2020.¹ i usko je povezana sa drugom obavezom iz Akcionog plana za period 2016-2018.² Slično tome, obaveze 11 i 12, kojima se želi poboljšati okvir i primena Zakona o javnom informisanju i medijima, dopunjuju dve obaveze iz prethodnog akcionog plana osmišljene da poboljšaju transparentnost i učešće javnosti u javnom finansiranju medija.³ Važno je napomenuti da, iako se može pohvaliti nastojanje iz obaveza 8, 11 i 12 u pokušaju promene relevantnog pravnog okvira radi poboljšanja pristupa informacijama, učešća građana i odgovornosti nosilaca javnih funkcija prema javnosti, njihovi rezultati zavise od usvajanja zakonskih amandmana bez odlaganja, a kasnija primena će verovatno obezbediti rane rezultate tek nakon završetka ciklusa akcionog plana.

KRATAK PREGLED

Učešće od: 2013.

Akcioni plan u pregledu: 2020-2022.

MNI proizvod: Pregled akcionog plana

Broj obaveza: 12

Pregled obaveza:

- Obaveze kroz objektiv otvorene uprave: 12 (100%)
- Obaveze sa značajnim potencijalom za ostvarivanje rezultata: 3 (25%)
- Obećavajuće obaveze: 3 (25%)

Oblasti javne politike prenesene iz prethodnih akcionih planova:

- Pristup informacijama
- Građansko učešće
- Životna sredina i klimatske promene
- Javne nabavke
- Pružanje javnih usluga

Oblasti politike u nastajanju:

- N/A

Usklađenost sa minimalnim zahtevima POU za ko-kreiranje:

Plan odgovara na preporuke MNI o inkorporiranju više obaveza usmerenih na direktno građansko angažovanje i javne usluge usmerene na građane. Ukupna ambicija plana je, međutim, uporediva sa onom iz prethodnih ciklusa, u kojima su pitanja koja treba rešavati od velike važnosti za kontekst Srbije, ali koraci predloženi za njihovo rešavanje ne ukazuju na značajne promene u Vladinoj praksi, što rezultira niskom ambicijom. Obaveze koje bi se mogle proširiti sledećim akcionim planom uključuju obavezu 4, o učešću građana u upravljanju zaštićenim ekološkim područjima. Obaveza predviđa formiranje radne grupe za izradu zakona u tom smislu, ali rezultati će proizići samo iz efikasne primene zakona, koja prevazilazi delokrug ovog akcionog plana.

Ko-kreiranje plana sprovedeno je kroz širi proces konsultacija, koje su obuhvatile više od 70 predstavnika Vlade i civilnog društva. Takođe je adresiralo dve ključne preporuke koje je MNI dao u vezi sa prethodnim procesom ko-kreiranja⁴ tako što je uključio širi spektar organizacija civilnog društva (OCD) i uzeo u obzir raznovrsnije uzroke u odnosu na one u prošlosti.⁵ Među novim temama o kojima se razgovaralo bilo je potencijalno usvajanje transparentnijeg procesa javnih nabavki u odgovoru Vlade na pandemiju COVID-19. Na kraju, međutim, Radna grupa POU nije podnela predlog obaveze relevantan za raspravu na ovu temu, delimično zbog hitnog roka za podnošenje akcionog plana, i odlučila je da o tom pitanju detaljnije razgovara sa nadležnim organima u budućnosti.⁶

Prema predstavniku OCD, civilno društvo je moglo da koristi proces ko-kreiranja kako bi kolektivno delovalo i uspešno se zalagalo za odbijanje obaveza za koje smatra da su nižeg kvaliteta.⁷ Ipak, nekoliko predstavnika OCD videlo je proces ko-kreiranja kao mehanizam za prenošenje ideja donosiocima odluka izvan Radne grupe POU, a ne kao prostor za osnaživanje pomenute Radne grupe za donošenje odluka.⁸ Pojedini predstavnici OCD smatraju da su organi nadležni za sprovođenje razmatranih obaveza razvodnili predloge u određenim slučajevima bez odgovarajućeg opravdanja njihovih izmena.⁹

Ovaj Pregled akcionog plana preporučuje poboljšanje angažovanja državnih službenika na višem nivou tokom ko-kreiranja i primene akcionog plana, bolju integraciju zahteva OCD sa Vladinim prioritetima i poboljšanje ambicije plana kroz povećanje temeljnosti prekretnica preuzetih obaveza kako bi se osiguralo da efikasno doprinesu postizanju navedenih ciljeva.

¹ Videti obavezu 12 u Akcionom planu za period 2018-2020: https://www.opengovpartnership.org/wp-content/uploads/2019/11/Serbia_Design_Report_2018-2020_EN.pdf.

² Videti obavezu 7 u Akcionom planu za period 2016-2018: https://www.opengovpartnership.org/wp-content/uploads/2019/03/Serbia_End-Term_Report_2016-2018_EN_final_web_publication_7-March-2019.pdf.

³ Videti obaveze 4 i 6 Akcionog plana za period 2018-2020: https://www.opengovpartnership.org/wp-content/uploads/2019/11/Serbia_Design_Report_2018-2020_EN.pdf.

⁴ MNI Izveštaj o dizajnu za Srbiju 2018-2020, POU MNI, 2019 https://www.opengovpartnership.org/wp-content/uploads/2019/11/Serbia_Design_Report_2018-2020_EN.pdf.

⁵ Intervju sa Bojanom Selaković, Građanske inicijative, 15. mart 2021.

⁶ Zapisnik sa četvrtog sastanka Radne grupe POU: <http://mduls.gov.rs/wp-content/uploads/Zapisnik-sa-4.-sastanka-RG-AP-OGP-2020-2022..docx>.

⁷ Intervju sa Danijelom Dašićem, Nacionalna koalicija za decentralizaciju, 12. mart 2021.

⁸ Zapisnik sa petog sastanka Radne grupe POU: <http://mduls.gov.rs/uprava-po-meri-svih-nas/strateska-dokumenta/>; intervju sa Danijelom Dašićem, Nacionalna koalicija za decentralizaciju, 12. mart 2021; i intervju sa zainteresovanom stranom koja je zatražila anonimnost.

⁹ Intervju sa Danijelom Dašićem, Nacionalna koalicija za decentralizaciju, 12. mart 2021. i intervju sa Bojanom Selaković, Građanske inicijative, 15. mart 2021.

Odeljak II: Obećavajuće obaveze u Akcionom planu Srbije za period 2020-2022.

Sledeći pregled razmatra tri obaveze (od kojih su dve grupisane zajedno) za koje je MNI utvrdio da imaju potencijal za ostvarivanje najperspektivnijih rezultata. Ovaj pregled će obezbediti informacije MNI istraživačima za procenu primene u izveštaju o rezultatima. MNI Izveštaj o rezultatima biće utemeljen na ranoj identifikaciji potencijalnih rezultata ovog pregleda u odnosu na rezultate na kraju perioda implementacije akcionog plana. Ovaj pregled takođe pruža analizu izazova, mogućnosti i preporuka koje će doprineti procesu učenja i primene ovog akcionog plana.

MNI je izdvojio obećavajuće obaveze o kojima se govori u ovom odeljku koristeći metodologiju opisanu u Odeljku III. Ove obaveze se bave pitanjima koja su danas relevantna za Srbiju. Na primer, obaveza 7 odgovara na izveštaje o široko rasprostranjenom nasilju nad decom, a obaveze 2 i 3 teže poboljšanju kvaliteta učešća javnosti u kreiranju javnih politika. Svaka od obaveza koja je obuhvaćena u ovom odeljku osmišljena je tako da ima širok doseg i značajan uticaj, a njihove prekretnice jasno artikulišu na koji način će doprineti ciljevima preuzetih obaveza.

Međutim, ovaj odeljak izostavlja nekoliko obaveza koje na prvi pogled deluju obećavajuće, ali čije kontekstualne okolnosti i narativi sugerišu suprotno. Obaveza 8, na primer, nastoji da izradi nacrt amandmana na Zakon o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja kako bi se poboljšala transparentnost Vlade. Izmena zakona radi otklanjanja njegovih trenutnih nedostataka jeste ambiciozan poduhvat, ali je i nešto što je već bezuspešno pokušavano u prethodna dva ciklusa akcionog plana.¹¹ Izradom nacrta amandmana kao poslednje prekretnice, obaveza 8 ne uspeva da predvidi izazove u usvajanju nacrta i rizikuje da se suoči sa sličnom sudbinom. Iako nastoji da poboljša Vladin kapacitet za upravljanje informacijama od javnog značaja, važan korak za Srbiju da modernizuje svoje sposobnosti upravljanja podacima, i potencijalno sposobnost Vlade da deli informacije sa javnošću, neposredan cilj te obaveze su određeni koraci koji nisu u vezi sa stvarnim poboljšanjem dostavljanja informacija javnosti, predstavljajući svoj potencijal za rane rezultate spornim.

Što se tiče obaveza 11 i 12, njihova namera da poboljšaju Zakon o javnom informisanju i medijima iz 2014. godine izuzetno je relevantna za Srbiju, u najmanju ruku zbog toga što transparentnost o tome kako Vlada finansira medije tek treba da se uspostavi.¹² Obaveze odgovaraju na preporuke Evropske komisije da Srbija prioritarno "obezbedi odgovarajuće finansiranje javnih radiodifuznih usluga, transparentno i pravično sufinansiranje medijskih sadržaja koji služe javnom interesu i povećanu transparentnost vlasništva medija i oglašavanja", kao i da odgovori na zahteve Balkanske mreže istraživačkog novinarstva (BIRN) i Građanskih inicijativa.¹³ Uprkos tome, uspeh obeju obaveza zavisi od usvajanja amandmana, a nijedna se ne bavi potencijalnim preprekama da se to postigne. Pored poboljšanja koje bi obe obaveze ostvarile u zakonskom okviru, svi značajni rezultati zasnivali bi se na efikasnoj primeni tog pravnog okvira, što bi verovatno bilo van vremenskog okvira trenutnog akcionog plana.

Tabela 1. Obećavajuće obaveze

Obećavajuće obaveze
2 i 3: Unapređeno učešće javnosti u kreiranju javnih politika – Cilj ovih obaveza je kreiranje centralne platforme koja će organima državne uprave omogućiti da poboljšaju pristup informacijama i učešće javnosti u kreiranju nacionalnih politika, kao i mehanizam za sistematsko praćenje kvaliteta učešća javnosti u tim procesima. Ovi naponi bi mogli unaprediti učešće javnosti tokom ciklusa javnih politika.
7: Suzbijanje nasilja nad decom – Ovom obavezom nastoji se kreirati platforma za centralizovanje i izveštavanje o trenutno oskudnim ili nedostupnim informacijama vezanim za nasilje nad decom, kao i preduzimanje mera reagovanja na ovakvo nasilje kroz obuke i obrazovni materijal za nastavnike i učenike. Platforma bi mogla da omogući javnosti da prijavi ovu vrstu nasilja, nakon čega bi se zahtevalo od nadležnih organa da dostave odgovore na te prijave.

Klaster obaveza 2 i 3: Unapređeno učešće javnosti u kreiranju javnih politika

(Generalni sekretarijat Vlade; Kancelarija za informacione tehnologije i elektronsku upravu; Ministarstvo državne uprave i lokalne samouprave; i GIZ projekat „Podrška reformi javne uprave u Srbiji“)

Za potpuni opis obaveza, [videti obaveze 2 i 3 u akcionom planu](#).

Kontekst i ciljevi

Tokom poslednjih nekoliko godina, Srbija je poboljšala svoj pravni okvir kako bi bolje angažovala javnost u procesu kreiranja javnih politika. Međutim, uprkos poboljšanjima, regulatorni okvir tek treba sprovoditi dosledno, a ostaje da se vidi uticaj njegove primene.¹⁴ Zapravo, kako je utvrđeno Zakonom o planskom sistemu, Zakonom o državnoj upravi, i njihovim odgovarajućim podzakonskim aktima, od 2019. godine organi državne uprave Srbije moraju da koriste portal eUprava¹⁵ za konsultovanje javnosti prilikom pripreme zakona, podzakonskih akata i dokumenata javnih politika i da izveštavaju o tim konsultacijama.¹⁶ Međutim, portalu eUprava nedostaje funkcionalnost da dosledno i efikasno prati sve procese konsultacija u skladu sa zakonom.¹⁷

Obaveza 3 nastoji da prevaziđe nedostatke portala eUprava kreiranjem jedinstvene platforme koja omogućava pristup informacijama vezanim za sve faze konsultacija i javnih rasprava u skladu sa domaćim zakonima, podzakonskim aktima i dokumentima javnih politika. Ovo je namenjeno operacionalizaciji zakonskih obaveza organa državne uprave i poboljšanju angažmana javnosti u procesu kreiranja javnih politika u zemlji. U međuvremenu, obaveza 2 teži da dodatno poboljša i olakša učešće javnosti uspostavljanjem mehanizma za sistematsko praćenje kvaliteta sprovođenja svih konsultacija i javnih rasprava.

Ministarstvo državne uprave i lokalne samouprave (MDULS) predložilo je obavezu 2 tokom procesa ko-kreiranja. Zauzvrat, Građanske inicijative, OCD koja se fokusira na promociju demokratije i građanskog obrazovanja, podnele su originalni predlog obaveze 3.¹⁸ Obaveze su komplementarne obavezama 14 iz prethodnog akcionog plana za izmenu Zakona o referendumu i narodnoj inicijativi kako bi se elektronski omogućili svi postojeći oblici građanskog angažovanja u referendumu i građanskim inicijativama. Početkom 2021. godine još uvek se čekao dodatni krug međuresornih konsultacija na nacrt amandmana, nakon čega bi Vlada trebalo da ga usvoji.¹⁹

Potencijal za rezultate: Znatno

Trenutno 50% usvojenih zakona u Srbiji prolazi kroz javnu raspravu. U međuvremenu, procenat dokumenata javnih politika i propisa koji prolaze kroz konsultacije iznosi 85%, odnosno 35%.²⁰ Budući da ne postoji jedinstveni sistem za prikupljanje zbirnih podataka o konsultacijama i javnim raspravama u kreiranju javnih politika, teško je sveobuhvatno proceniti njihovo sprovođenje. Iz tog razloga, obaveze 2 i 3 predstavljaju važan korak ka jačanju učešća javnosti u kreiranju javnih politika. Sa jedne strane, dobro osmišljena platforma eParticipacija (obaveza 3) mogla bi rezultirati operacionalizacijom zakonskih obaveza organa državne uprave kako bi poboljšali način na koji informišu i uključuju javnost tokom procesa kreiranja javnih politika, odnosno omogućavanjem centralnog mesta za sprovođenje onlajn konsultacija i javnih rasprava. Sa druge strane, primena mehanizma za sistematsko praćenje kvaliteta svih konsultacija (obaveza 2) mogla bi da omogući identifikovanje prednosti i nedostataka i primenu relevantnih rešenja za postojeće izazove. Zauzvrat, bolji i kontinuirano unapređivani kanali za konsultacije i javnu raspravu trebalo bi da pomognu poboljšanju učešća građana Srbije u Vladinom procesu donošenja odluka. Ove obaveze, prema tome, predstavljaju važnu priliku za zemlju, jer samo oko 3% građana Srbije tvrdi da je ikada učestvovalo u javnoj raspravi vezanoj za Vladine odluke.²¹ Štaviše, ovakav razvoj događaja mogao bi da doprinese višem stepenu poverenja javnosti u institucije, poput Vlade i Parlamenta, kojima trenutno samo oko 27% građana Srbije kaže da veruje.²² Zbog relevantnosti i potencijalnog doseg a ovih obaveza, MNI smatra da imaju potencijal da postignu značajne rezultate.

Trenutno, svoj doprinos u vezi sa predlozima javnih politika građani mogu direktno dati organima državne uprave koji izrađuju predloge javnih politika putem veb-stranica tih tela, a portal eUprava mogu koristiti samo da bi saznali informacije o konsultacijama i javnim raspravama u vezi sa tim predlozima. Iz tog razloga se portal eUprava suočava sa značajnim ograničenjima da bi ispunio svoju svrhu. Prema Građanskim inicijativama, jedna od glavnih primedbi OCD na portal je da mu nedostaje kritičnost i funkcionalnost neophodna za procese konsultacija i javnih rasprava.²³

Ovom obavezom predviđeno je da platforma eParticipacija pruži sav ključni materijal u vezi sa svakom konsultacijom i raspravom i omogući elektronsko učešće i praćenje celokupnog procesa kreiranja javnih politika. Mnoga ograničenja trenutnog portala su prvenstveno tehničke prirode i uključuju ograničenu vidljivost, pristupačnost i snalaženje. Pored ostalih poboljšanja, nova platforma eParticipacija mogla bi da omogući organima državne uprave koji izrađuju predloge javnih politika da direktno upravljaju procedurama konsultacija i rasprava, pruže povratne informacije o dobijenim inputima i odgovore na sva pitanja postavljena tokom ovih procesa.²⁴ U osnovi, nova platforma bi mogla da omogući organima državne uprave da poboljšaju kvalitet učešća građana tokom konsultacija i javnih rasprava o predlozima javnih politika. Poboljšanja koja bi mogla proizaći iz primene platforme eParticipacija trebalo bi da se manifestuju u poboljšanju merenja u poređenju sa trenutnim portalom. One uključuju broj posetilaca platforme, prosečno vreme provedeno na njoj, stopu napuštanja platforme i broj posetilaca koji se vraćaju. Ipak, značajniji podatak može biti broj organa državne uprave koji sprovode konsultativne procese na novoj platformi i procena javnosti o tome koliko dobro nova platforma informiše o predlozima javnih politika, koliko je omogućeno javnosti da pruži povratne informacije i da li je lako razumeti kako se povratne informacije građana uzimaju u obzir.

Iako bi platforma eParticipacija mogla da rezultira značajnim poboljšanjima u načinu na koji je javnost uključena onlajn, obaveza 2 može dovesti do sistematskog praćenja kvaliteta učešća javnosti, onlajn ili na neki drugi način, u kreiranju javnih politika. Uvidi dobijeni ovim praćenjem mogli bi da pomognu u daljim poboljšanjima, što bi zauzvrat trebalo da doprinese efikasnijem učešću javnosti.

Mogućnosti, izazovi i preporuke tokom implementacije

Sprovođenje ovih obaveza moglo bi rezultirati i platformom za omogućavanje boljeg učešća javnosti u kreiranju javnih politika, kako je predviđeno zakonom, i mehanizmom za procenu kvaliteta ovog učešća. Međutim, postojanje ove platforme i mehanizma ne mora nužno garantovati uspešnije angažovanje građana. Da bi obaveza eParticipacija postigla svoj puni potencijal, Vlada će morati da osigura da veliki broj organa državne uprave koristi platformu, da javnost bude informisana i razume kako da se angažuje putem portala i, na kraju, da je motivisana da to čini. Slično tome, od presudne je važnosti ne samo da Vlada institucionalizuje ovaj mehanizam, već i da postavi osnovu za poboljšanje samog mehanizma. Da bi se osigurali ovi odlučujući faktori, MNI preporučuje sledeće:

- **Istražiti mogućnosti da Vlada i javnost maksimalno primenjuju novu platformu eParticipacija.** Bez obzira na to koliko je dobro dizajnirana nova platforma, njen uspeh će se u velikoj meri oslanjati na to koliko je njena upotreba široko rasprostranjena. Sa Vladine strane, bilo bi korisno sprovesti i podržati pravno obavezujuću upotrebu platforme među organima državne uprave i drugim relevantnim Vladinim subjektima. Ono što je možda još važnije, biće neophodno razumeti način na koji će zainteresovane strane potencijalno upotrebljavati platformu i, u meri u kojoj je to moguće, povećati korisnost platforme za njih – što bi pozitivno uticalo na njenu primenu. Konsultacije sa zainteresovanim stranama radi informisanja o dizajnu i radu platforme biće, prema tome, presudne za njen uspeh, kao i trajne konsultacije sa zainteresovanim stranama kako bi se osigurala buduća poboljšanja. Ostali važni faktori koje treba razmotriti kako bi se platforma maksimalno primenjivala, uključuju obezbeđivanje adekvatne promocije platforme, lak pristup platformi i njenu prilagodljivost korisnicima.
- **Razviti i primeniti strategiju za izgradnju kapaciteta za korisnike platforme iz redova državnih organa i zainteresovane javnosti.** Sprovođenje obaveze trebalo bi da bude praćeno strategijom koja daje jasne smernice i predviđa obuku za korisnike iz redova državnih organa. Strategija, takođe, treba da uzme u obzir resurse neophodne da bi se osiguralo da, pored obuke, zaposleni u organima imaju vremena i resurse potrebne za osmišljavanje i vođenje značajnih procesa konsultacija i rasprava u svojim oblastima koristeći platformu. Strategija treba da nastoji da neguje javnu upotrebu platforme, pomažući zainteresovanoj javnosti da, kroz smernice, izgradi kompetencije za upotrebu platforme. Obuka zainteresovanih strana već se razmatra u poslednjoj prekretnici obaveze, ali važno je napomenuti da će doseg i održivost obuke biti presudni za dugoročno razvijanje kompetencija korisnika. Usvajanje modula za obuku dostupnih na samoj platformi moglo bi pomoći u rešavanju ove poslednje tačke.
- **Obezbediti institucionalizaciju mehanizma praćenja učešća javnosti i plana za unapređenje tog mehanizma budućim poboljšanjima.** Iako se podrazumeva da obaveza uspostavljanja mehanizma za praćenje predviđa da će on biti trajan, prekretnice ove obaveze, kako je navedeno, isključivo usmeravaju akcije za 2021. godinu. Da bi obaveza ispunila svoj potencijal, mehanizam bi trebalo da nastavi da funkcioniše i ubuduće, tako da mere za obezbeđivanje institucionalizacije mehanizma treba da se preduzmu ili u ovom ciklusu akcionog plana ili u sledećem. Pored toga, potrebno je planirati i buduća poboljšanja ovog mehanizma kako bi on povećao svoj uticaj. Jedan od mogućih načina za njegovo jačanje može biti da, pored praćenja, mehanizam, po potrebi, sprovodi i evaluacije učešća javnosti u kreiranju javnih politika.

Obaveza 7: Suzbijanje nasilja nad decom

(Kancelarija za informacione tehnologije i elektronsku upravu; Radna grupa Vlade za zaštitu od vršnjačkog nasilja; i Asocijacija pravnika AEPA)

Za potpuni opis obaveze, [videtu obavezu 7 u akcionom planu](#).

Kontekst i ciljevi

Studije pokazuju da je nasilje nad decom u Srbiji široko rasprostranjeno. Izveštaj UNICEF-a iz 2017. godine ukazuje na prethodna istraživanja koja ističu da je 47% dece između 1. i 4. godine u velikom riziku od nasilja kod kuće; jedno istraživanje je pokazalo da je 44% anketirane dece školskog uzrasta izjavilo da je izloženo vršnjačkom nasilju, dok je drugo otkrilo da je u školskoj 2013/2014. godini čak 74% srednjoškolaca bilo izloženo barem jednom obliku rodno zasnovanog nasilja.^{25 26} Trenutno Srbiji nedostaje jedinstveni sistem za prikupljanje informacija i praćenje slučajeva nasilja nad decom, uključujući demografske podatke koji se odnose na počinioca i žrtve. Neki podaci o nasilju u porodici koje se vrši nad decom mogu se dobiti na zahtev, kao što je broj registrovanih slučajeva u Republičkom zavodu za socijalnu zaštitu kao i krivičnim sankcijama iz sudske statistike. U nekim drugim slučajevima, određeni podaci o vršnjačkom nasilju mogli bi se, u teoriji, tražiti od Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja ili od Ministarstva unutrašnjih poslova. U nemalom delu zbog stigme ove teme, najvažnije informacije u vezi sa ovim slučajevima ostaju rasute po različitim institucijama ili su nedostupne.²⁷ Sveobuhvatno razumevanje nasilja nad decom je presudno za pomoć u rešavanju slučajeva nasilja i njihovih posledica.²⁸ Ako se sprovede kako je planirano, ova obaveza bi premostila jaz u informacijama koji sprečava pravilno suzbijanje nasilja nad decom.

Obaveza namerava da uspostavi platformu pod nazivom „Čuvam te“ za podnošenje izveštaja, praćenje, reagovanje i edukovanje javnosti i državnih aktera o svim oblicima nasilja koje uključuje decu ili kao žrtve ili kao počinioca. Obaveza bi mogla da doprinese poboljšanom pristupu informacijama jer se odnosi na nasilje nad decom i način na koji se ono rešava, zajedno sa drugim alatima koji pomažu u njegovom smanjenju. Ono što je najvažnije, ovo bi omogućilo pojedincima da prijave slučajeve ove vrste nasilja, prema kojima bi vlasti, poput Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja, morale da postupaju i da odgovaraju na njih, u skladu sa svojim delokrugom i nadležnostima i uz uključene komponente javne odgovornosti prema obavezi. Tada bi se od ovih organa zahtevalo da izveštavaju o napretku svakog slučaja koristeći platformu za izveštavanje. U međuvremenu, upravljanjem platformom, Vlada bi bila odgovorna za koordinaciju izveštavanja, procenu koliko se dobro postupi po slučajevima kao i za prilagođavanje celokupne strategije za postupanje u budućim slučajevima. Pored platforme, nacionalni pozivni centar bavio bi se pozivima vezanim za ovu vrstu nasilja, koje bi nadgledala i Vlada.²⁹

Ovu obavezu predložila je tokom šireg procesa konsultacija sredinom 2020. godine Asocijacija pravnika – AEPA, dobrovoljna, profesionalna, neprofitna organizacija posvećena promociji prava i unapređenju ranjivih grupa.³⁰ Radna grupa Vlade za zaštitu od vršnjačkog nasilja i Ministarstvo za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja zajedno su razvili konačni tekst obaveze.³¹ Prema predstavniku Vlade, Kabinet predsednice Vlade imao je presudnu ulogu u formulisanju ove obaveze.³²

Potencijal za rezultate: Znatan

Platforma koju ova obaveza predlaže mogla bi da doprinese trima važnim aspektima borbe protiv nasilja nad decom. Prvi bi bio integracija relevantnih izveštaja o toj temi od nadležnih

Vladinih organa, posebno posvećenih socijalnim pitanjima i Ministarstva za brigu o porodici i demografiju, i Ministarstva za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja.³³ Trenutno je teško prikupiti podatke, kao što su uzroci ovog oblika nasilja, manifestacije nasilja i pol, starost i teritorijalna raspodela počinilaca i žrtava. Ipak, ovi podaci su presudni za adekvatnu prevenciju i zaštitu dece od nasilja.³⁴ Informacije o kojima bi se izveštavalo kao rezultat obaveze mogle bi povećati i poboljšati pristup informacijama o temi i omogućiti Vladi i civilnom društvu da bolje usmeravaju svoje strategije za borbu protiv nasilja nad decom.

Druga komponenta, koju bi predvodilo Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja, razvila bi i primenila onlajn obuku i prateći materijal za učenike i nastavnike o ovoj vrsti nasilja.³⁵ Ovo bi na kraju moglo poboljšati sposobnost da se odgovori na takve slučajeve nasilja.

Konačno, platforma bi uključivala prostor za predstavnike javnosti da nadležne organe izveštavaju o slučajevima nasilja nad decom i od tih organa bi se zahtevalo da odgovore na takve izveštaje.³⁶ Ova poslednja komponenta može dovesti do rezultata na polju odgovornosti prema javnosti, pri čemu su nadležni organi odgovorni za pravilno postupanje sa svakim od ovih izveštaja.

Ako se uspešno sprovede, ova obaveza bi mogla rezultirati bolje informisanom i obučenom javnošću i strateški usmerenijom Vladom koja brže reaguje, što bi sve moglo doprineti smanjenju nasilja nad decom. Prema tome, ova obaveza ima potencijala za značajne rezultate.

Mogućnosti, izazovi i preporuke tokom implementacije

Ova obaveza teži rešavanju problema nasilja nad decom – gorućeg problema u Srbiji, a njegove komponente ukazuju na postizanje važnog napretka u njegovom rešavanju. MNI daje sledeće preporuke kako bi osigurao da se obaveza uspešno sprovodi i ispunjava svoj potencijal:

- **Primeniti najviše standarde za upravljanje izveštajima izrađenim putem platforme „Čuvam te“ i pozivnih centara.** Da bi se ispunio potencijal obaveze, ključno će biti uspešno rukovanje svakim izveštajem podnetim putem platforme ili pozivnog centra. Oba načina izveštavanja treba da obezbede senzitivnost u postupanju, ali i brzinu, i da garantuju zaštitu i podršku svoj uključenoj deci. Odgovorni za nadgledanje izveštaja treba da budu visoko obučeno osoblje koje, kad god je to moguće, deluje na lokalnom nivou u bliskom kontaktu sa lokalnim socijalnim službama, obrazovnim institucijama i pravosudnim sistemom i poseduje značajno znanje kako bi se osiguralo da se u svakom slučaju na odgovarajući način ispune potrebe.³⁷
- **Primeniti visoke standarde za upravljanje podacima, uključujući predviđanje i rešavanje potencijalnih problema u pogledu privatnosti podataka.** S obzirom na to da je jedan od ciljeva obaveza pre svega centralizovati podatke radi boljeg razumevanja i borbe protiv nasilja nad decom, biće potrebni visoki standardi za upravljanje tim podacima. Bilo bi kritično, na primer, objaviti anonimne podatke u mašinski čitljivom formatu kako bi se olakšala njihova analiza. Slično tome, zaštita privatnosti pojedinca trebalo bi da bude od najveće važnosti. Treba razmotriti sve rizike i uspostaviti protokole za njihovo otklanjanje i zaštitu privatnosti žrtava i onih koji prijavljuju slučajeve nasilja. Pored toga, sve osoblje koje obrađuje ove podatke trebalo bi da bude pravilno obučeno za ove protokole.
- **Potvrditi platformu „Čuvam te“ sa zainteresovanim stranama.** Kako se platforma dizajnira i primenjuje, biće neophodno sprovesti njeno testiranje gde potencijalni

korisnici platforme, kako iz Vlade, tako i javnosti, imaju priliku da od početka daju povratne informacije o njenim važnim aspektima, kao što su vrsta informacija koje se prikupljaju i način na koji su predstavljene. Ova testiranja mogu pomoći u obezbeđivanju da prikupljeni i predstavljeni podaci odgovaraju potrebama korisnika. Testiranja treba da dovedu do modifikacija kako bi se adresirale zabrinutosti ili date preporuke. Ova testiranja su možda već bila namenjena pilot fazi obaveze, ali je važno proći kroz njih. Da bi se maksimizirala dostupnost podataka, važno je obezbediti da bilo koja osoba kojoj nedostaje tehničko znanje o temi može lako da pronađe i razume predstavljene informacije. To mogu biti članovi civilnog društva ili javnosti uopšte, a cilj bi bio olakšati praćenje javnih politika koje se na kraju sprovode u rešavanju nasilja nad decom.

- **Sprovesti dijalog sa javnošću o nasilju nad decom i predviđenim rešenjima.** Obrazovne komponente uključene u obavezu svakako su važne, ali, kako je trenutno osmišljeno, izgledaju prilično jednosmerno, sa Vladom koja generiše znanje i propušta priliku da ga i dobije. Kako se obaveza bude sprovodila, ove obrazovne komponente treba da se koriste da bi Vlada takođe dobila povratne informacije od javnosti, a posebno od same dece, o tome kako blagovremeno i najbolje rešiti problem i kako se sprovode javne politike koje imaju za cilj da spreče nasilje nad decom. Povratne informacije treba ugraditi u odluke o javnim politikama. Ovaj dijalog ne bi samo doprineo odnosu saradnje između Vlade i relevantnih zainteresovanih strana u rešavanju problema, već bi, verovatno, doveo do bolje osmišljenih rešenja i posledično boljih rezultata.

¹¹ Obaveza 6 Akcionog plana za period 2016-2028. nastojala je da izmeni Zakon o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja kako bi se javne institucije obavezale da proaktivno objavljuju informacije o svom radu na dosledan, potpun i redovan način. Ipak, amandman nije usvojen, delom i zbog zabrinutosti civilnog društva da će amandmani rezultirati odstupanjem u pristupu pravima na informacije. U sledećem ciklusu, obaveza 12 Akcionog plana za period 2018-2020. nastojala je da izmeni isti zakon kako bi se poboljšao nadzor nad poštovanjem i proširio krug vlasti podložnih zakonu. Međutim, amandman je neizvestan i javnost je nesigurna u pogledu njegove budućnosti. Za više informacija, videti Završni izveštaj za Srbiju 2016-2020: https://www.opengovpartnership.org/wp-content/uploads/2019/03/Serbia_End-Term_Report_2016-2018_EN_final_web_publication_7-March-2019.pdf; i izveštaj o ranim rezultatima za Srbiju 2018-2020: na čekanju za objavljivanje.

¹² Izveštaj o Srbiji 2020, Evropska komisija, 2020, https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/serbia_report_2020.pdf.

¹³ Izveštaj o Srbiji 2020, Evropska komisija, 2020, https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/serbia_report_2020.pdf.

¹⁴ Izveštaj o Srbiji 2020, Evropska komisija, 2020, https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/serbia_report_2020.pdf.

¹⁵ Portal eUprava, javnerasprave.euprava.gov.rs.

¹⁶ Za više informacija, videte Zakon o planskom sistemu i njegove odredbe (<https://rsjp.gov.rs/en/documents-category/regulations/>); Zakon o državnoj upravi (<http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=07ee9a20-4398-4e83-9684-231f723539c2®actid=426156&doctype=reg>); i odgovarajući pravilnik „o smernicama dobre prakse za ostvarivanje učešća javnosti u pripremi nacrtu zakona i drugih propisa i akata“ (<http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/viewdoc?uuid=844f511a-8d31-42a1-aea4-c7f5bb8dc599®actid=428774&doctype=reg>)

¹⁷ Akcioni plan za Srbiju za period 2020-2022. https://www.opengovpartnership.org/wp-content/uploads/2020/12/Serbia_Action-Plan_2020-2022_EN.pdf.

¹⁸ Zapisnik sa četvrtog sastanka Radne grupe POU: <http://mduls.gov.rs/wp-content/uploads/Zapisnik-sa-4.-sastanka-RG-AP-OGP-2020-2022..docx>.

¹⁹ Za više informacija videti Izveštaj o ranim rezultatima za Akcioni plan 2018-2020: Na čekanju za objavljivanje.

²⁰ Informacije pružio Darko Radojičić, Republički sekretarijat za zakonodavstvo, 31. mart 2021.

²¹ Balkanski barometar, 2019, https://www.rcc.int/seeds/files/RCC_BalkanBarometer_PublicOpinion_2019.pdf.

²² Balkanski barometar, 2019 https://www.rcc.int/seeds/files/RCC_BalkanBarometer_PublicOpinion_2019.pdf.

²³ Izveštaj i zaključci sa konsultativnih sastanaka, <http://mduls.gov.rs/wp-content/uploads/Izve%C5%A1-taj-sa-konsultativnih-sastanaka-sa-OCD-AP-OGP-2020-2022-FINAL.docx>.

²⁴ Intervju sa Marijom Kujačić, Andrejom Gluščević i Nevenom Galonjom, Kancelarija za informacione tehnologije i elektronsku upravu, 23. mart 2021.

²⁵ http://socijalnoukljucivanje.gov.rs/wp-content/uploads/2017/09/Nasilje_prema_deci_u_Srbiji_Nacionalni_izvestaj.pdf

²⁶ Istraživač nije pronašao ažurirane brojeve ovih statistika.

²⁷ Intervju sa predstavnikom Kabineta predsednice Vlade, 23. mart 2021.

²⁸ Premošćavanje jaza Uloga praćenja i evaluacije u kreiranju javnih politika zasnovanih na dokazima, UNICEF, 2008, <https://mics.unicef.org/files?job=WlSiZiIsIjIwMTUvMDExMzAvMDMvMTYvNDkvMjQ2L2V2aWRlbnNIX2Jhc2VhX3BvbGljeV9tYWtpbmducGRmIlId&sha=66f7484e16ed9da3>.

²⁹ Intervju sa predstavnikom Kabineta predsednice Vlade, 29. mart 2021.

³⁰ Evropska komisija, <https://epale.ec.europa.eu/en/organisations/association-lawyers-aepa>.

³¹ Zapisnik sa četvrtog sastanka Radne grupe POU: <http://mduls.gov.rs/wp-content/uploads/Zapisnik-sa-4.-sastanka-RG-AP-OGP-2020-2022.docx>.

³² Razgovor sa Marijom Kujačić, Andrejom Gluščević i Nevenom Galonjom, Kancelarija za informacione tehnologije i elektronsku upravu, 22. mart 2021.

³³ Intervju sa Nevenom Galonjom, predstavnicom Kancelarije za informacione tehnologije i elektronsku upravu, 22. mart 2021.

³⁴ Pisani odgovor dobijen od Marije S. Dedić, Asocijacija pravika - AEPA, inicijatora obaveze.

³⁵ Intervju sa Nevenom Galonjom, predstavnicom Kancelarije za informacione tehnologije i elektronsku upravu, 22. mart 2021.

³⁶ POU Izveštaj o Akcionom planu za Srbiju 2020-2022. https://www.opengovpartnership.org/wp-content/uploads/2020/12/Serbia_Action-Plan_2020-2022_EN.pdf.

³⁷ Sigurni mehanizmi savetovanja osetljivi prema detetu, mehanizmi žalbi i izveštavanja za adresiranje nasilja nad decom, UNICEF, 2016, https://violenceagainstchildren.un.org/sites/violenceagainstchildren.un.org/files/documents/publications/9._safe_and_child-sensitive_counselling_complaint_and_reporting_mechanisms_to_address_violence_against_children.pdf.

Odeljak III: Metodologija i MNI indikatori

Svrha ovog pregleda nije evaluacija/proцена, kao kod prošlih MNI izveštaja. Zamišljen je kao nezavisan, sažet tehnički pregled karakteristika akcionog plana, prednosti i izazova koje MNI identifikuje kako bi osnažio proces primene. Ovaj pristup dozvoljava MNI da istakne najsnažnije i najperspektivnije obaveze u akcionom planu na osnovu procene obaveze prema ključnim indikatorima MNI, posebno obaveza sa najvećim potencijalom za ostvarivanje rezultata, prioriteta zainteresovanih strana u zemlji i prioriteta u nacionalnom kontekstu otvorene uprave. Da bi utvrdio koje reforme i obaveze MNI identifikuje kao obećavajuće, on sledi postupak filtriranja i grupisanja:

Korak 1: Utvrditi šta je moguće pregledati, a šta nije, zasnovano na proverljivosti obaveze, kao što je napisano u akcionom planu.

Korak 2: Odrediti da li obavezu možemo da posmatramo kroz objektiv otvorene uprave. Da li je relevantna za vrednosti POU?

Korak 3: Obaveze, koje su proverljive i koje možemo posmatrati kroz objektiv otvorene uprave se procenjuju kako bi se utvrdilo da li određena obaveza treba biti grupisana. Obaveze, koje imaju zajednički politički cilj, ili obaveze koje doprinose istoj reformi ili zakonskom pitanju bi trebalo da budu grupisane, i njihov „potencijal za ostvarivanje rezultata“ bi trebalo da bude procenjen kao celina. Proces grupisanja je pokreće MNI osoblje, i prati sledeće korake:

- a. Odrediti sveobuhvatne teme. Mogu biti kao što su navedene u akcionom planu, ili ako akcioni plan nije već grupisan po temama, MNI osoblje može kao referencu iskoristiti tematsko označavanje, koje je obavilo POU.
- b. Proceniti ciljeve obaveza radi identifikovanja obaveza koje se bave istim političkim pitanjima ili doprinose istoj široj reformi javne politike ili Vlade.
- c. Po potrebi organizovati obaveze po klasterima. Obaveze već mogu biti grupisane u Akcionom planu po specifičnim reformskim oblastima ili mogu biti samostalne, dakle, neregupisane.

Korak 4: proceniti potencijal za ostvarivanje rezultata klastera ili samostalne obaveze.

Proces filtriranja je interni proces i podaci za individualne obaveze su dostupni u Aneksu I u nastavku. Pored toga, tokom procesa interne provere ovog proizvoda, MNI proverava tačnost nalaza i prikuplja dalje informacije kroz međusobnu proveru, povratne informacije od jedinica za podršku POU, intervju, validacije obaveza sa zainteresovanim stranama u zemlji, sa odobrenjem Međunarodnog ekspertskog panela MNI.

Kao što je opisano u procesu filtriranja gore, MNI se oslanja na 3 ključna indikatora za ovaj pregled:

I. Proverljivost

- „Da”: Dovoljno je specifično da bude procenjeno. Kao što je napisano u akcionom planu, navedeni ciljevi i preporučene akcije su dovoljno jasne i uključuju objektivno proverljive aktivnosti za procenu primene.
- „Ne”: Nije dovoljno specifično da bude procenjeno. Kao što je napisano u akcionom planu, navedeni ciljevi i preporučene akcije nisu dovoljno jasne i ne uključuju objektivno proverljive aktivnosti za procenu primene.

* Obaveze koje nisu proverljive će biti smatrane kao „nemoguće proceniti“, i dalja procena se neće izvršiti.

II. Da li obavezu možemo da posmatramo kroz objektiv otvorene uprave? (Relevantnost)

Ovaj indikator određuje da li se obaveza odnosi na vrednosti otvorene uprave, konkretno na transparentnost, građansko učešće, ili javnu odgovornost, na način na koji su ove vrednosti definisane u Deklaraciji o otvorenoj upravi, i u POU člancima o upravljanju. Ovaj indikator određuje da li se obaveza odnosi na vrednosti otvorene uprave odgovaranjem na vodeća pitanja u nastavku. Na osnovu pažljivog čitanja teksta obaveza, MNI utvrđuje da li se obaveza može posmatrati kroz objektiv otvorene uprave:

- **Da/Ne:** Da li je obaveza pripremljena na način da učini oblast javnih politika, institucije ili procese odlučivanja više transparentnim, participativnim ili odgovornim prema javnosti?

MNI koristi vrednosti POU, kao što su definisane u člancima POU. Dodatno, sledeća pitanja za svaku vrednost POU mogu biti iskorišćena kao reference za identifikaciju specifičnih objekta otvorene uprave u analizi obaveze:

- **Transparentnost:** Da li će Vlada pružiti više informacija, poboljšati zakonski ili institucionalni okvir kako bi se zagarantovalo pravo na slobodan pristup informacijama, poboljšao kvalitet informacija koje su pružaju javnosti, ili poboljšala transparentnost procesa odlučivanja Vlade ili institucija?
- **Građansko učešće:** Da li će Vlada stvoriti ili poboljšati mogućnosti, procese ili mehanizme koji će omogućiti javnosti da utiče na donošenje odluka? Da li će Vlada stvoriti ili poboljšati participativne mehanizme za manjine ili nedovoljno zastupljene grupe? Da li će Vlada omogućiti pravno okruženje, koje će garantovati slobodu okupljanja, udruživanja i mirnih protesta?
- **Javna odgovornost:** Da li će Vlada stvoriti ili poboljšati uslove kojima se zvaničnici smatraju odgovornim za svoje postupke? Da li će Vlada omogućiti pravni, politički ili institucionalni okvir za podsticanje odgovornosti državnih službenika?

III. Potencijal za rezultate

Ranije poznat kao indikator „potencijalnog uticaja“, prilagođen je uzimajući u obzir povratne informacije od MNI Refresh pristupa konsultacija sa POU zajednicom. Sa novim strateškim fokusom usmerenim na rezultate MNI proizvoda, ovaj indikator je promenjen tako da su u prvom pregledu izloženi očekivani rezultati i potencijal, koji će kasnije biti provereni u MNI Završnom izveštaju, posle sprovođenja. S obzirom na svrhu ovog Pregleda akcionog plana, procena „potencijala za rezultate“ samo je rani pokazatelj mogućnosti obaveze koja treba da donese značajne rezultate na osnovu artikulacije u akcionom planu, za razliku od trenutnog stanja u odgovarajućoj oblasti javnih politika.

Skala indikatora je definisana kao:

- **Nejasan:** obaveza je usmerena na nastavak tekućih praksi u skladu sa postojećim zakonodavstvom, zahtevima ili javnim politikama bez ukazivanja na dodatnu vrednost ili pojačani pristup otvorene uprave, za razliku od postojeće prakse.
- **Skroman:** pozitivna, ali izolovana inicijativa ili promena procesa, praksi ili javnih politika. Obaveze koje ne predviđaju obavezujuće ili institucionalizovane promene u Vladi

ili institucijama koje upravljaju oblastima javnih politika. Npr. instrumenti kao što su veb-stranice, objave podataka, obuka ili pilot-projekti.

- **Znatan:** moguća suštinska promena u pravilima igre (ili stvaranje novih), praksi, javnim politikama ili institucijama koje njima upravljaju, javnom sektoru i/ili u odnosu između građana i države. Obaveza stvara obavezujuće i institucionalizovane promene u upravi.

Ovaj pregled pripremio je MNI sa učešćem Dragane Bajić, Milene Lazarević i Vanje Dolapčeva, a pripremu je nadgledao Panel međunarodnih eksperata MNI-a (PME). Trenutni članovi PME-a su:

- Cezar Kruz-Rubio
- Marija Frankoli
- Brendan Heloran
- Džef Lovit
- Huanita Olaja

Za više informacija o MNI-u pogledajte **odeljak „O MNI-u” veb-stranice POU** dostupne [ovde](#).

Aneks I. Obaveze prema Podacima o obavezama¹

Obaveza 1: Integrisanje učešća OCD i antidiskriminacionih procesa u profesionalni razvoj

- **Proverljivo:** Da
- **Da li se može posmatrati kroz objektiv otvorene uprave?** Da
- **Potencijal za rezultate:** Skroman

Obaveza 2: Učešće javnosti u javnim politikama

- **Proverljivo:** Da
- **Da li se može posmatrati kroz objektiv otvorene uprave?** Da
- **Ova obaveza je grupisana kao:** Unapređeno učešće javnosti u kreiranju javnih politika (Obaveze 2 i 3)
- **Potencijal za rezultate:** Znatan

Obaveza 3: Portal eParticipacija

- **Proverljivo:** Da
- **Da li se može posmatrati kroz objektiv otvorene uprave?** Da
- **Potencijal za rezultate:** Znatan
- **Ova obaveza je grupisana kao:** Unapređeno učešće javnosti u kreiranju javnih politika (Obaveze 2 i 3)
- **Potencijal za rezultate:** Znatan

Obaveza 4: Participacija u pogledu Zakona o zaštiti prirode

- **Proverljivo:** Da
- **Da li se može posmatrati kroz objektiv otvorene uprave?** Da
- **Potencijal za rezultate:** Skroman

Obaveza 5: Elektronska registracija birača

- **Proverljivo:** Da
- **Da li se može posmatrati kroz objektiv otvorene uprave?** Ne
- **Potencijal za rezultate:** Skroman

Obaveza 6: Digitalizacija administrativnih procedura pomoću portala e-PAPIR

- **Proverljivo:** Da
- **Da li se može posmatrati kroz objektiv otvorene uprave?** Da
- **Potencijal za rezultate:** Skroman

Obaveza 7: Suzbijanje nasilja nad decom

- **Proverljivo:** Da
- **Da li se može posmatrati kroz objektiv otvorene uprave?** Da
- **Potencijal za rezultate:** Znatan

Obaveza 8: Izmena Zakona o pristupu informacijama

- **Proverljivo:** Da
- **Da li se može posmatrati kroz objektiv otvorene uprave?** Da
- **Potencijal za rezultate:** Skroman

Obaveza 9: Centralni veb-portal o informacijama o proceni uticaja
• Proverljivo: Da • Da li se može posmatrati kroz objektiv otvorene uprave? Da • Potencijal za rezultate: Skroman
Obaveza 10: Standardizacija podataka javnog sektora na lokalnom nivou
• Proverljivo: Da • Da li se može posmatrati kroz objektiv otvorene uprave? Da • Potencijal za rezultate: Skroman
Obaveza 11: Platforma za informacije o javno finansiranim medijima
• Proverljivo: Da • Da li se može posmatrati kroz objektiv otvorene uprave? Da • Ova obaveza je grupisana kao: Poboljšanja Zakona o javnom informisanju i medijima (Obaveze 11 i 12) • Potencijal za rezultate: Skroman
Obaveza 12: Učešće javnosti u pogledu javnog finansiranja medija
• Proverljivo: Da • Da li se može posmatrati kroz objektiv otvorene uprave? Da • Ova obaveza je grupisana kao: Poboljšanja Zakona o javnom informisanju i medijima (Obaveze 11 i 12) • Potencijal za rezultate: Skroman

¹ Napomene urednika:

1. Za grupisane obaveze: procena potencijala za ostvarivanje rezultata je sprovedena na nivou celog klastera, a ne pojedinačnih obaveza.
2. Kratki naslovi obaveza su istaknuti radi sažetosti. Kompletni tekst obaveza pogledajte u akcionom planu Liberije: <https://www.opengovpartnership.org/documents/liberia-action-plan-2020-2022/>

Aneks II: Minimalni zahtevi za delovanje prema POU pristupu

Prema politici proceduralnog pregleda POU, tokom izrade akcionog plana, zemlje učesnice POU moraju da ispune nivo „uključenosti“ javnosti prema proceni MNI-a o procesu ko-kreiranja.

Da bi bilo utvrđeno da li neka zemlja spada u kategoriju „uključenosti“ u spektru, MNI procenjuje različite elemente iz POU Standarda za učešće i ko-kreiranje. MNI će proceniti da li se zemlja pridržavala sledećih aspekata standarda tokom izrade akcionog plana, koji čine minimalni prag:

1. **Forum postoji:** postoji forum za nadgledanje POU pristupa.
2. **Forum uključuje više zainteresovanih strana:** U njemu zajedno učestvuju Vlada i civilno društvo.
3. **Obrazloženi odgovor:** Vlada ili forum sa više zainteresovanih strana dokumentuje ili je u stanju da pokaže da su pružene povratne informacije tokom procesa ko-kreiranja. To može uključivati rezime glavnih kategorija i / ili tema predloženih za uključivanje, izmenu ili odbijanje.

Tabela u nastavku sažima MNI procenu tri standarda, koji su primenjeni sa svrhom proceduralnog pregleda. Svrha ovog rezimea je provera saglasnosti sa minimalnim zahtevima proceduralnog pregleda, i nije puna procena učinka po POU standardima ko-kreiranja i učešća. Potpuna procena ko-kreiranja i učešća kroz POU ciklus će se obaviti u završnom izveštaju o rezultatima.

Tabela 2. Rezime minimalnih zahteva za postupanje u skladu sa POU pristupom

<i>POU standard</i>	<i>Da li je standard ispunjen?</i>
Forum postoji.	Zeleno – Radna grupa POU služi kao forum sa više zainteresovanih strana, nadgleda izradu i primenu akcionog plana.
Forum uključuje više zainteresovanih strana.	Zeleno – Radnu grupu POU čine predstavnici Vlade i civilnog društva, iako je od 43 člana, samo 9 predstavnika OCD.
Vlada je pružila obrazložen odgovor na koji način je povratna informacija javnosti korišćena za oblikovanje akcionog plana.	Zeleno – Ministarstvo državne uprave i lokalne samouprave je objavilo izveštaj o povratnim informacijama prikupljenim tokom procesa javnih konsultacija, zajedno sa zaključcima koji su o njima doneti na konsultativnim sastancima. ¹

¹ <http://mduls.gov.rs/wp-content/uploads/Izve%C5%A1-taj-sa-konsultativnih-sastanaka-sa-OCD-AP-OGP-2020-2022-FINAL.docx?script=lat>